

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ШІСТНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина друга

Стенограма пленарного засідання
2 вересня 2026 року

Київ 2026

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ШІСТНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина друга

*Стенограма пленарного засідання
2 вересня 2026 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Середа, 2 вересня 2026 року)

Частина друга

Оголошення, заяви, повідомлення, пропозиції народних депутатів України	...5
Заява депутатських фракцій і груп	...16
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...17
Внесення змін до:	
деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення функціонування індустріальних парків	...17
деяких законодавчих актів України щодо врегулювання окремих питань діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Національного банку України та інститутів спільного інвестування	...18
деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії	...20

Результати поіменного голосування

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
2 вересня 2026 року, 10 година
(Після перерви)*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні народні депутати! Переходимо до роботи. Я нагадую, що здійснюється пряма трансляція нашого засідання.

Слава Україні! Шановні народні депутати, відповідно до Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

У разі повітряної тривоги, шановні колеги, буде оголошено перерву в нашому пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні народні депутати, сьогодні день народження в нашого колеги народного депутата України Богдана Вікторовича Кицака, фракція «Слуга народу». Давайте привітаємо його, побажаємо міцного здоров'я, наснаги та плідної праці на благо Української держави *(Оплески)*.

Шановні колеги, за парламентською традицією прошу розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні народні депутати, триває 55-й місяць героїчної боротьби українського народу проти повномасштабної збройної агресії російської федерації.

Сьогодні рівно 81 рік з дня завершення Другої світової війни – однієї з найстрашніших трагедій в історії людства, яка забрала життя десятків мільйонів людей, серед яких мільйони українців, які зробили вагомий і жертвний внесок у перемогу над нацизмом. Зараз Україна знову опинилася перед лицем агресивної війни, яку розв'язала проти України російська федерація. Ми змушені відстоювати не лише територіальну цілісність і суверенітет нашої держави, ми захищаємо наше право жити на своїй землі, розмовляти рідною мовою, берегти власну культуру, історію та традиції, вільно визначати власне майбутнє.

Шановні друзі, схилимо голови перед світлою пам'яттю всіх наших співвітчизників, які загинули під час Другої світової війни, захищаючи свою Батьківщину та право майбутніх поколінь на мирне життя. Вшануймо світлу пам'ять сучасних героїв України, які віддали своє життя за Україну, за її

свободу, незалежне майбутнє, а також всіх невинних жертв нацизму та рашистського терору. Я прошу вшанувати хвилиною мовчання.

(Хвилина мовчання).

Дякую. Прошу сідати.

Шановні колеги, відповідно до статті 25 Регламенту Верховної Ради України, а також за рішенням Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп сьогодні відводиться до 30 хвилин для виступів народних депутатів України. Прошу народних депутатів записатися на виступи.

Герасимов Артур Володимирович, фракція «Європейська солідарність».

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Софії Романівні Федині.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Федина Софія Романівна. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Товариство, я дуже прошу хвилинку уваги, бо сьогодні я хочу згадати ім'я Степана Чубенка, навіки 16-річного Героя України, якого у 2014 році трьома пострілами в голову вбили московські окупанти. Вбили за те, що не поступився українською позицією. Вбили за те, що у нього була синьо-жовта стрічка, і за те, що він захищав право України бути, зокрема, в Краматорську. У 2025 році рішенням Президента України йому було надано звання Герой України. Школа № 12 в Краматорську була названа його іменем.

Станом на сьогодні школу закрито, ім'я перекреслено. А позавчора я отримала повідомлення від його мами, що її звільнили зі школи за те, що вона захищала право школи носити ім'я її сина – Героя України Степана Чубенка, за те, що вона відмовлялася писати заяву на звільнення за своїм бажанням. І її звільнили всупереч закону, який забороняє таке звільнення для родичів загиблих героїв України.

З цієї трибуни я звертаюся до краматорської місцевої влади, яка красиво відкриває школи в Перечині. Чим ви думаєте і на кого ви працюєте, знищуючи пам'ять про Героя України Степана Чубенка? Ми маємо вибороти це право. Я знаю, що Президент України на День Незалежності мамі героя Сталіні Чубенко обіцяв посприяти з цією ситуацією, обіцяв захистити її. Але невже Верховна Рада промовчить? Нам потрібно зробити все можливе, щоб пам'ять про Героя України, 16-літнього хлопця Степана Чубенка, була закріплена в імені школи, яка працює, щоб молоде покоління за десять років точно знало про його подвиг і знало, за що... Я прошу вас не бути байдужими.

У мене є ще 15 секунд. Чому мікрофон вимкнений?

Але, друзі, ми як парламент давайте об'єднаємося хоча б в цьому питанні і зробимо все можливе за підтримки Голови Верховної Ради України, щоб зберегти ім'я Героя України (*Оплески*).

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Шановні колеги, у Києві оголошено повітряну тривогу. Прошу всіх пройти до безпечних місць відповідно до схеми укриття, яка розміщена на ваших робочих місцях. Продовження пленарного засідання розпочнеться через 15 хвилин після завершення повітряної тривоги.

Хто має бажання, прошу в укритті спробувати нову систему.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, завершилася повітряна тривога. Відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Продовжуємо виступи народних депутатів.

Запрошую до слова народного депутата Княжицького. У нас був лише один виступ, тому залишається 27 хвилин, по 3 хвилини на виступ.

Княжицький Микола Леонідович. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Шановні колеги, ми зараз там тренувалися голосувати через телефони, бо купити комп'ютери немає грошей. Купити підручники для шкіл, які знищені, немає грошей. Переселити людей зі знищених приміщень немає грошей. Для армії немає грошей. Але ми виділили 4 мільярди гривень для підтримки української культури через проєкт «Тисячovesна». І це нібито позитивна і хороша ідея. Я працюю в гуманітарному комітеті, і всі ми, попри те, що не погоджувалися зі способом, у який це робилося (бо це відбувається поза чинними створеними інституціями), все-таки саму ідею підтримували. Але саме для того, щоб цю ідею не спаплюжити, давайте підіб'ємо підсумки того, як усе відбулося.

Якщо ви читаєте соціальні мережі, то бачите, що, наприклад, у кіносфері зібралися якісь люди, серед них є шановні, які називають себе експертами, розділили ці кошти поміж своїми проєктами, і дуже часто більшість коштів пішла саме цим експертам. Ми профінансуємо, наприклад, близько 90 художніх фільмів. Це нібито добре, але хто їх буде знімати і якої якості будуть ці фільми? Навіть у 2019 році, ще до війни, Україна на піку кіновиробництва знімала

50 фільмів, а зараз ми хочемо зняти 90. Що це означає? Це означає, що якість проєктів, затверджених через «Тисячovesну», незрозуміла, і прозорість голосування також незрозуміла. Дуже часто в цих проєктах не було навіть сценаріїв. Незрозуміло, хто і в який спосіб ці гроші розподілить.

Тому я дуже прошу Міністерство культури, щоб не було соромно перед нашими воїнами, оприлюднити список експертів, як вони голосували, які компанії та на що саме отримали кошти і які це проєкти загалом, окрім назв. Бо в розпорядженні Міністерства культури фактично зазначені лише назва фірми та робоча назва. Про що він? Скільки грошей на це виділили? Все це залишається невідомим. Бо зараз, коли нам немає чим фінансувати армію, ми тихо роздали 4 мільярди незрозуміло кому й на що. Це не означає, що всі ці проєкти погані, там дійсно є багато достойних, гідних людей. Але нехай суспільство це побачить, тому що суспільство і українська армія ці питання обов'язково поставлять.

Це моє звернення до Міністерства культури.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Южаніна Ніна Петрівна. Будь ласка.

Я так розумію, вона передає слово Гончаренку. Так?

ЮЖАНІНА Н.П., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Так. Прошу передати слово Гончаренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Олексію Олексійовичу.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Одеса, з Днем міста! Сьогодні ключове місто України (хотів би сказати – святкує) відзначає День міста: Одеса-мама, рідна Одеса. На жаль, ці російські виродки вже привітали вночі. До Одеси вже долітають КАБи, були і «бандеролі», і балістика, і все що завгодно. Зараз у великої частини міста немає світла, розбирають завали, лікують постраждалих. Одеса-мама тримається, бо це сильне місто, це справжнє місто-герой.

Але в мене питання: що робить зараз наша влада, щоб допомогти місту? Це не просто про мільйон одеситів, це про кожного українця. Чорноморські порти стоять. Через це «лягла» металургія, наступна – аграрна галузь. Якщо негайно, протягом наступних декількох місяців не будуть відкриті порти, буде банкрутство аграріїв. Це відчують абсолютно всі. А що таке аграрний сектор? Це цикл, ти не можеш з нього випасти. Далі – посівна. Ти маєш бути постійно в цьому процесі.

Що робить держава, щоб врятувати? Ми не бачимо нічого. Що робить держава, щоб сьогодні захистити небо над Одесою? Ми не бачимо конкретних кроків. Що робить держава, щоб відкрити море? Ми не бачимо кроків. Нас втомила потужність і розмови про якусь потужність. Нам потрібні конкретні кроки, нам потрібен захист міста Одеси, нам потрібні відкриті чорноморські порти, нам потрібне захищене небо над Одесою, Києвом, Запоріжжям, Сумами, Дніпром, Харковом, іншими містами. Ми хочемо почути, що конкретно буде зроблено для цього, бо ці загальні балачки нікого вже не влаштовують.

Сьогодні критична ситуація. Але ще є трохи часу, щоб її виправити. Коли у Верховну Раду прийде уряд з доповіддю, що робиться по відкриттю моря? Коли ми почуємо конкретні речі? Зараз тільки на одне сподівання – на мужність людей, і в тому числі в Одесі, яка сьогодні святкує День міста.

Рідна Одесо, день настане, ми відсвяткуємо День міста так, як маємо, гучно, так, як вміє Одеса, а найголовніше – мирно, без тривоги і ворожих атак. А сьогодні тримаємося, а ми будемо добиватися, щоб влада почала нарешті працювати, а не...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Моркляник Богдан Васильович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

МОРКЛЯНИК Б.В., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Леонову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Леонов. Будь ласка.

ЛЕОНОВ О.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 135, Одеська область, політична партія «Слуга народу»). Одеса 2 вересня відзначає день народження. Вітаю всіх одеситів та друзів міста, що поєднало в собі море, сонце та повітря, яким не можна надихатися. Бажаю рідному місту залишитися собою за будь-яких обставин, і як одесит я пишаюся своїм містом. Але сьогодні пишатися Одесою означає не лише говорити про її характер, це означає дивитися реальності в обличчя і чесно говорити про проблеми одеситів, які там живуть.

Перша проблема – це безпека. Одесу продовжують атакувати. Тому одеситам потрібні не звіти про кількість укриттів, їм потрібні укриття, до яких можна потрапити за кілька хвилин. Потрібне посилення протиповітряної оборони, захист енергетичних об'єктів, бо після чергових атак постає життєве питання: чи буде світло, тепло, вода.

Друга проблема – це, власне, вода. Одеса залежить від складної системи водопостачання. Мережі потребують модернізації. Відключення електроенергії створюють додаткові ризики. Цього літа місто вже було змушене готувати

антикризовий план водопостачання. Одесити отримали новий тариф і законно запитують: якщо ми будемо платити більше, коли нарешті отримаємо кращу воду. І на це запитання має бути конкретна відповідь.

Третя проблема – економіка. Одеса завжди була містом підприємців. Але сьогодні вести бізнес в Одесі означає працювати з подвійним ризиком: можна втратити склад або підприємство внаслідок обстрілу, контракти через проблеми з портами та логістикою. Тому потрібна системна підтримка бізнесу на територіях, які постійно перебувають під ударами. Страхування воєнних ризиків, податкові рішення, допомога у відновленні логістики. І це не допомога або пільги для Одеси, це інвестиція держави в місто, яке допомагає триматися економіці всієї України.

І нарешті підготовка до зими. Одеситам недостатньо чути, що підготовка триває. Люди хочуть знати, скільки встановлено резервних джерел живлення, чи захищені котельні та насосні станції, де є автономна генерація і що буде, якщо місто залишиться без електрики.

І найголовніше – сьогодні одесити хочуть почути від держави не слова, а побачити рішення, за кожним з яких стоять конкретні строки, гроші та відповідальні.

Я люблю Одесу і саме тому хочу, щоб про неї говорили не лише 2 вересня. Одеса вже довела, що здатна витримати багато, а ми маємо зробити так, щоб одеситам не доводилося триматися самотужки.

З Днем міста, Одесо!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лаба Михайло Михайлович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЛАБА М.М., *член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 70, Закарпатська область, політична партія «Слуга народу»).* Шановні друзі, про наболіле в державі, також і про бюджету 2026, 2027 років.

Водночас не виконано план за основними бюджетоутворюючими податками і зборами на загальну суму майже 84 мільярди гривень. Від ПДВ з вироблених в Україні товарів – 35,6 мільярда гривень недопоступлення до державного бюджету, імпортного ПДВ – 23 мільярди, внутрішнього акцизу – 12 мільярдів, дивідендів та частини чистого прибутку й доходу господарських організацій – на 11,6 мільярда або на 17,1 відсотка, ввізного мита – на 574 мільйони. І це тільки більш суттєві недовиконання бюджету 2026 року.

Шановні чиновники по всій країні, шановні міністерства, центральні органи виконавчої влади! Коли глава уряду приходить до парламенту і каже, що у нас дуже великі прогалини у надходженнях до державного бюджету, то це означає, що в роботі саме на місцях у вас є велике недоопрацювання по зборах податків і платежів.

Але, якщо взяти регіональну політику, це ж можна розглянути окремо по кожній області, по кожному регіону. Тому я питаю конкретно: хто стоїть за недовиконанням бюджету?

Або давайте запитаємо навпаки. Коли бомблять підприємства в південно-східних, північних областях нашої держави, і ці підприємства релокуються, це великі втрати для бізнесу, як сказав мій колега, це великі втрати для державного бюджету. Але коли атакуються бізнеси в західних регіонах, у більш спокійних, безпечних, і до цього причетні, скажімо, не росіяни, то у мене дуже велике запитання: де тут втрати державного бюджету? Хто стоїть за бюрократизацією наших можливостей? Хто говорить про «інвестнянь»? Хто допомагає бізнесу утопитися краще у ложці води?

Тому давайте так: або ви не просите грошей додатково в бюджетного комітету, в держави, в уряду, або ви працюєте з бізнесом разом над наповненням бюджетів – місцевих, державного та інших платежів і зборів. Тому що гра йде в одні ворота: ми шукаємо в європейських партнерів кошти, секвестри і все інше, зменшення видатків, а служби, які на місцях, розоряють, допомагають вбивати бізнес, дивляться і не отримують навіть догани за це.

Прикро, давайте працювати спільно над надходженнями до державного бюджету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається народному депутату Васильєву Ігорю Сергійовичу, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ВАСИЛЬЄВ І.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 158, Сумська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Ткаченку Максиму.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Ткаченко. Будь ласка.

ТКАЧЕНКО М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Вітаю, колеги! Все літо я не порушував питання виплат для ВПО. Ми чекали на те, що Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності до нового учбового року, до 1 вересня, зрозуміє, що дискримінація дітей-переселенців з родин, які втратили все у своєму житті, є неприпустимою.

Не можна ділити дітей на тих, хто, слава Богу, має змогу ходити до школи офлайн у Києві, Тернополі чи Львові, та тих, хто змушений продовжувати навчання онлайн. При цьому всі ці школи продовжують працювати онлайн.

Міністерство освіти і науки не вводить ніяких заперечень, більш того, надає повноваження школам з тимчасово окупованих територій продовжувати набирати дітей у перші класи. А Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності каже, що ці діти не будуть отримувати нещасні 3 тисячі гривень як дитина ВПО. Де справедливість, скажіть, будь ласка?

Зараз Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності і Міністерство фінансів намагаються урізати видатки, щоб знайти кошти для наших героїв, для Збройних Сил України. Але не можна скорочувати бюджет Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності саме в тих програмах, які потрібні переселенцям.

Я звертаюся до тимчасової слідчої комісії парламенту, до Сергія Козиря та всіх членів комісії: прошу вас на найближчих засіданнях заслухати звіти щодо не лише видатків, які стосуються внутрішньо переміщених осіб, а й всіх інших програм Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності. Це сотні мільярдів гривень. Це купа непрацюючих програм. Але на дітей ВПО, на дітей, які навчаються онлайн, коштів у них немає. Повна дискримінація.

Дякую Данилу Гетманцеву. Дякую Галині Третьяковій. Дякую Дмитру Лубінцю. Дякую всім тим, хто допомагав нам і відстоював те, щоб діти ВПО отримували ці нещасні виплати. Але всі діти мають право на цю виплату. Це стосується і студентів із числа ВПО, які сьогодні втратили ці кошти. Сподіваюся на зміни від Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності.

Дякую. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Далі – Разумков Дмитро Олександрович. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Жінки теж мають служити. Це слова відданого члена команди Володимира Зеленського, міністра, який не зробив нічого для того, щоб підготувати державу до війни, людини, яка за два дні до війни стояла на цій трибуні і розповідала, що війни не буде. Людина, яка так само розповідала про те, що треба готуватися до шашликів, а не до оборони нашої держави, не мінувати аеропорти в Гостомелі, Борисполі, а добудовувати дороги, по яких потім проїхали рашисти. Людина, яка фактично зробила все для того, щоб зброя для Київського ТрО знаходилася на Десні, а не в місті Києві. Я кажу про Резнікова. Це той самий міністр, який купував яйця по 17 гривень. До речі, з ним нічого не трапилося, далі ходить по ефірах і розповідає, що жінки мають служити.

У мене є запитання.

Перше. Чи влаштовує це в цій залі тих, хто залишився в Україні?

Друге. На якому фронті, в якій бригаді, на якому напрямку служать жінки пана Резнікова?

Скажіть мені, будь ласка, ми почуємо реакцію Президента на це, щоб він нарешті закрив рота членам своєї команди. З Резніковим нічого не відбулося, лише зняли з посади. Але підозр немає, проблем немає. Він виходить і розповідає про те, що жінок треба мобілізувати. Він не виходить, не розповідає про те, що ТЦК займається «беспределом», переїжджаючи людину машиною. Всі це бачили? Чи не відкривали ще телеграм-канали, де людина лягла під задні колеса, а вони просто по ній проїхали разом з поліцією?

Я щось не бачив заяви ні влади, ні... До речі, не бачу реформи, що там з нашими законами про посилення відповідальності ТЦК, взагалі щодо ліквідації ТЦК як структури, яка нічого іншого, окрім паплюження форми і іміджу Збройних Сил України, не робить? Тому що те, кого вони ловлять, «бусифікують» і відправляють на фронт, зовсім не допомагає Збройним Силам України. Що з реформою? Де реформа Федорова? Ще немає запитань до Хмари, бо дуже мало пропрацював. А де Федоров відзвітувався про те, що було зроблено? Де реформа Федорова і Володимира Олександровича Зеленського, які розповідали, що буде далі, що буде реформа ТЦК, як їх порозганяють, як їх відправлять на фронт. Де заява Президента про те, що в ТЦК будуть служити лише ті, хто пройшов фронт? Таких всього 39 відсотків, всі інші фронту не бачили. Де все це? Чи знову будуть обіцянки і вечірні звернення?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кальченко Сергій Віталійович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

КАЛЬЧЕНКО С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово депутату Крейденку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Крейденко. Будь ласка.

КРЕЙДЕНКО В.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний Голово! Шановні колеги! Хочу звернути увагу на проблему, з якою щодня стикаються мільйони українців – роботу громадського транспорту під час повітряної тривоги.

На перший погляд є лише дві опції: транспорт має або зупинятися, або продовжувати рух. Проте однакової відповіді для всієї країни не існує. Повітряна тривога в Харкові, Запоріжжі, Києві, Львові чи Ужгороді формально викликана одним сигналом, проте реальні умови принципово різні. Відрізняються час на реагування, частота і тривалість тривоги, кількість укриттів,

транспортна мережа, наявність метро, мостів та об'єктів критичної інфраструктури.

Київ є показовим прикладом. З 2022 року наземний громадський транспорт столиці під час тривоги зупинявся. Практика довела, що за умов регулярних і тривалих тривог це призводить до порушення графіків, великих інтервалів та фактично обмеження мобільності міста. Тому з 21 березня 2025 року Київ змінив алгоритм: транспорт доїжджає до найближчого укриття, пасажирів, які бажають вийти, виходять, після чого автобус, трамвай чи тролейбус продовжує рух. Це правило тепер поширюється як на комунальних, так і на приватних перевізників.

А тепер подивимося на Харків чи Запоріжжя. Там повітряні тривоги можуть бути значно частіші, а часу на реагування набагато менше. Якщо під час кожної тривоги автоматично повністю зупиняти весь транспорт, місто може втратити нормальне сполучення на значну частину дня. Але існує й інша крайність: не можна просто наказати транспорту їхати за будь-яких умов. Маршрути можуть пролягати через мости, поруч із критичними об'єктами чи територією, де скупчуються люди, створюючи додаткову небезпеку.

Саме тому проблема полягає не в тому, щоб Верховна Рада України визначила єдиний алгоритм для всієї країни, проблема в іншому. Сьогодні закон уже дає виконавчим органам місцевих рад широкі повноваження у сфері транспорту. Вони управляють транспортною системою, затверджують маршрути, графіки та правила користування міським пасажирським транспортом. Проте нам потрібна чітка спеціальна норма, яка прямо надасть місцевій владі право встановлювати обов'язковий порядок роботи громадського транспорту саме під час повітряної тривоги.

Для усунення цієї законодавчої прогалини я зареєстрував у Верховній Раді законопроект [№ 16002](#), який має надати відповідним виконавчим органам місцевого самоврядування чіткі повноваження визначати порядок роботи громадського транспорту під час повітряної тривоги з урахуванням реальної безпекової ситуації у конкретній громаді. Коли транспорт продовжує рух, коли він зупиняється, які маршрути обмежуються, де здійснюється...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Припутень Дмитро Сергійович, фракція «Слуга народу».

ПРИПУТЕНЬ Д.С., *член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Прошу передати слово колезі по фракції Штепі Сергію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Сергійович Штепа. Будь ласка.

ШТЕПА С.С., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (одномандатний виборчий округ № 77, Запорізька область, політична партія «Слуга народу»). Запоріжжя. Шановні колеги! Шановні урядовці! Вчергове хочу наголосити на недостатній увазі до наших прифронтових територій. Поговоримо, наприклад, про Суми, Харків та моє рідне Запоріжжя. Майже щодня ці міста атакують ракетами, дронами. Кількість повітряних тривог, яка дуже сильно дивує киян, для жителів прифронтових областей є абсолютно звичною. Моє рідне Запоріжжя щодня стикається з полюванням на людей із застосуванням FPV-дронів, із ударами «шахедами», керованими авіаційними бомбами.

Подивіться, що відбувається з підприємствами. Лише за кілька тижнів у місті знищено декілька великих підприємств. Згорів останній «Епіцентр», який працював у Запоріжжі. Дуже великі проблеми, як усім відомо, переживає «Запоріжсталь». Майже повністю стоїть логістика.

Чи приділяє уряд достатньо уваги цим проблемам? Минулого тижня мала відбутися велика нарада, організована нашим Кабінетом Міністрів, щодо надання додаткових пільг для жителів прифронтових територій. Чи чули ви щось про цю нараду? Чи чули ви щось про її результати?

Давайте говорити відверто: жити на прифронтових територіях все-таки набагато важче, ніж на тих територіях, які знаходяться далі від лінії зіткнення. Йдеться не лише про регулярні атаки, які здійснює ворог, а навіть про економічну складову. Ціни на продукти харчування у прифронтових містах набагато вищі через складності з логістикою. Роботи дуже мало. Робочі місця є, але пропонуються значно менші заробітні плати, ніж, наприклад, у Києві, Львові, Тернополі, Івано-Франківську та інших містах.

Дуже хочеться, щоб уряд все-таки не забував ні про прифронтові території, ні про те, що люди потребують негайної підтримки і допомоги саме сьогодні, саме зараз. Наприклад, можна запровадити пільги на оплату електроенергії, що буде дуже необхідно, особливо для соціально незахищених верств населення. Треба думати про те, як підтримати місцевий бізнес. Можливо, потрібно запровадити якісь податкові пільги, щось ще. Крім того, вже зараз слід більше думати про безпеку. Чому уряд не опікується питанням, щоб вкрити дорогу між Запоріжжям і Дніпром антидроновими сітками? Зрозуміло, що вже дуже скоро ворог досягатиме і цих територій за допомогою своїх дронів, що значно ускладнить логістику.

Запитання до уряду. Чому ви не приділяєте достатньо уваги прифронтовим територіям? Чому ви відкладаєте їх на потім? Жителі прифронтових територій потребують допомоги тут, зараз і саме сьогодні. Дуже прошу вас не зволікати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Завершальний виступ – Євтушок Сергій Миколайович, фракція «Батьківщина». Він передає слово, я так розумію, Юлії Володимирівні

Тимошенко. Так чи ні? Євтушок? Шановні колеги, після цього ми будемо голосувати, а потім підемо за іншими процедурами.

Євтушок. Будь ласка.

ЄВТУШОК С.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Вчора було 1 вересня. Але якщо ми подивимося на порядок денний, то побачимо відсутність належних законопроектів, які стосуються організації освітнього процесу. З великим очікуванням батьки, вчителі, діти, які навчаються в 9–11-х класах, сподівалися, що в цьому сесійному залі ми розглянемо законопроект, який захистить їхнє право закінчити 9–11-ті класи в тих навчальних закладах, куди вони пішли у 1-й клас. На жаль, ми не спромоглися розглянути законопроекти, які стосуються цього питання.

Більше того, ці законопроекти були написані керівництвом Комітету з питань освіти, науки та інновацій. Чому? Риторичне запитання. А тим часом діти пішли організовувати якісь свої логістичні процеси в сім'ях. У громадах немає доріг, які дозволили б учням діставатися професійних чи академічних ліцеїв, які планують створити до 2027 року. Діти думають, як їм, прокидаючись о 5-й ранку, разом з батьками дістатися на навчання без транспортних засобів у цих населених пунктах, громадах. Звісно, це все лягає на плечі органів місцевого самоврядування.

Водночас у порядку денному ми бачимо законопроект [№ 14404](#), який стосується напряму органів місцевого самоврядування. На засіданні Асоціації міст України голови територіальних громад чітко визначили цей законопроект як такий, який є найбільшою аферою та шахрайством. У статті 10 автори прописали норму, яка замість нормальної роботи пленарних засідань за принципом більшості від загального складу, дозволяє простою більшістю голосів за присутності лише, наприклад, семи депутатів місцевої ради – відкликати міського голову!

Я вважаю, що комітет має зайняти чітку позицію. Потрібно провести нараду, залучивши Міністерство розвитку громад та територій, Асоціацію міст України та міських голів прогресивних міст. Лише після цього можна приймати якісь рішення. Так, у нас є проблеми в окремих радах, де вибори проходили за мажоритарною системою, і там подібні механізми, можливо, потрібні. Але в інших радах, де нормально працюють депутати, робити це заборонено.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, час для виступів завершено.

Надійшла заява від двох фракцій з проханням оголосити перерву, яку готові замінити на виступ. Потім переходимо до питань порядку денного.

Будь ласка, Ігорю, 3 хвилини.

ГУЗЬ І.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 19, Волинська область, самовисуванець). Виборчий округ № 19, Волинь, група «Партія «За майбутнє». Слава Україні! Я з цієї трибуни хочу звернутися до Володимира Зеленського, Президента України, до Генерального прокурора Кравченка і до новообраного міністра у справах громад, територій та внутрішньо переміщених осіб пана Безгіна.

Протягом останніх декількох тижнів на Волині відбувається терор проти представників органів місцевого самоврядування. Отже, буквально за ці три тижні вручили підозри та відсторонили від посад голову Смідинської територіальної громади Оксану Піцик, а також міського голову міста Ковеля – другого за величиною міста області – пана Чайку.

У чому суть справ, якими займалася прокуратура та Національна поліція?

Голова маленької поліської громади Оксана Піцик мала сміливість декілька років судитися з прокуратурою та ДП «Ліси України» за землі, які належать громаді, але були заліснені. ДП «Ліси України» і прокуратура хотіли забрати ці землі в громади для того, щоб їх використовувати, аргументуючи тим, що вони заліснені. Потім надійшла помста. Як тільки за рішенням виконкому підприємцю були надані невитребувані колгоспні паї, голова громади отримала підозру та відсторонення.

Аналогічна ситуація в місті Ковелі. Місто 10 років долало сім кіл пекла, щоб розширити кладовище. Маючи всю документацію, адже людей немає де ховати, виконавчий комітет ухвалює рішення. Відповідь прокуратури і поліції – відсторонення міського голови.

Сьогодні голови громад на Волині залякані та перебувають під шантажем поліції і прокуратури. Це неприпустимо! Будь-який юрист, який погляне на ці матеріали, зрозуміє: справи будуть розвалені в судах. Але голови відсторонені, відбувається розвал місцевого самоврядування в конкретних громадах і таке інше.

Я вимагаю від Президента Зеленського, прокурора Кравченка, міністра Безгіна звернути на це увагу. Вже навіть зараз у цих громадах неможливо знайти людину, яка готова взяти на себе відповідальність. Це розвал місцевого самоврядування. Прошу реакції на найвищому рівні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили. Тепер переходимо до розгляду питань порядку денного.

Але перед тим як перейти до розгляду, відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України перед початком розгляду питань порядку денного пропоную провести сигнальне голосування.

Прошу голосувати.

«За» – 266.

Проголосували: за – 266, проти – 9, утрималися – 9. Прекрасно.

Шановні колеги, я нагадую, ми почали розглядати проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення функціонування індустріальних парків» ([№ 12117](#)). У нас замість поправок залишилося 3 хвилини.

Разумков. І потім голосуємо.

Дмитре Олександровичу, до 3 хвилин. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Колеги, учора Президент у вечірньому зверненні сказав, що Верховна Рада провалила законопроекти на 4 мільярди доларів. Це правда. Але Президент забув сказати, які законопроекти і до чого це призвело.

Дійсно, Верховна Рада не проголосувала законопроекти, які знищили б українських ФОПів і призвели б до здорожчання товарів для українців на 30 відсотків. На жаль, Верховна Рада досі не проголосувала законопроекти, які допомогли б українському бізнесу і дали можливість відновитися або хоча б трохи підтримати себе після рашистських ударів. Тому що свого часу Верховна Рада проголосувала і забрала 40 мільярдів гривень з закупівлі озброєння, в тому числі ППО, які пішли на піар-програми «єБак», «єПрограми», «єБали» та інші, які сьогодні використовує влада. І це все або не відбулося, або відбулося в цій залі.

Я розумію, сьогодні країні конче потрібні кошти. Але давайте не забувати, що в першу чергу Україні потрібні люди. В Україні немає людського ресурсу. Ми – не росія, в нас є лише людський капітал. Якщо ми далі їм будемо затягувати гайки, цей капітал потече у Польщу, Італію, Німеччину та інші країни світу. Тоді нікого не залишиться в Україні, і ми втратимо нашу державу.

Хочу нагадати, що на початку повномасштабного вторгнення весь світ не вірив, що Україна вистоїть. І українська влада не вірила, тому що половина уряду, якого, на щастя, вже немає, повтікала на Західну Україну і сиділа, ховалася, а частина так втікала, що навіть через кордон перестрибнула. Україна вистояла завдяки українському народу, українському бізнесу, який працював, сплачував податки, до речі, більше, ніж до повномасштабного вторгнення, і рятував цю державу, на відміну від багатьох, хто себе дуже бив у груди і розповідав, що війни не буде. Тому давайте не забувати, що міжнародна

підтримка для нас дійсно конче потрібна, але ми маємо в першу чергу думати про свій бізнес, своїх людей, своє майбутнє і своїх дітей.

Я вам наведу ще один приклад з історії. Свого часу за ще однією вимогою, і, до речі, навіть замість грошей, а просто за газ, ми віддали росії та іншому світу і ядерну зброю, і ракети, у тому числі Х-101, які сьогодні прилітають по українським містам. І тоді також всі думали, що це нічого страшного. Це страшно, ми маємо прораховувати кожен свій наступний крок заради майбутнього і наших дітей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу народних депутатів підготуватися до голосування. Ми переходимо до результативного голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення функціонування індустріальних парків» (№ 12117) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 270.

Рішення прийнято.

Закон прийнятий у цілому.

Покажіть по фракціях і групах.

Наступне питання – проєкт закону [№ 13007-д](#).

Не розходимося, шановні колеги. Ми його швидко розглянемо, тому що Ніна Петрівна Южаніна запропонує поставити на голосування лише поправку 429.

Запрошую сюди Данила Олександровича.

Ніна Южаніна. Поправка 429. Будь ласка, Ніно Петрівно.

ЮЖАНИНА Н.П. Шановні колеги, ви знаєте, це складний проєкт закону. Він змінений до другого читання на 90 відсотків. Зараз проєкт закону № 13007-д – це результат роботи комітету і компромісу, який ми знайшли спільно і з Фондом гарантування вкладів, і погодили з МВФ.

Але я прошу підтримати поправку 429 у зв'язку з тим, щоб включення до вимог кредиторів банку проходило лише за узгодженими податковими зобов'язаннями, а не за тими, які перебувають у судових оскарженнях.

Тому, мені здається, це абсолютно правильний підхід: не можна вважати боргом банку те, що не узгоджено. Отже, якщо підтримаєте цю поправку, то наша фракція голосуватиме за цей проєкт закону.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету щодо поправки 429.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Комітет відхилив цю поправку. Але в ході додаткових консультацій я особисто не заперечую проти її врахування і прошу народних депутатів її підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 429 комітетом відхилена, але було авторитетне слово голови комітету. Він просить після консультацій все-таки підтримати і врахувати цю поправку.

Ставлю на голосування поправку 429. Прошу голосувати.

«За» – 290.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання окремих питань діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Національного банку України та інститутів спільного інвестування» (№ 13007-д) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 271.

Рішення прийнято.

Закон прийнятий у цілому.

Покажіть по фракціях і групах (*Шум у залі*).

Секунду, зараз. Ще виступатиме Заремський.

З процедури?

Ірина Володимирівна, 1 хвилина. Тільки з процедури.

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! По-перше, ми дуже дякуємо парламенту за реакцію на виступ фракції «Європейська солідарність» щодо збереження ім'я Героя України Чубенка у назві його школи.

Інформуємо вас, що сьогодні ми відкриємо запит, який, на жаль, не оголосили попри нашу вимогу протягом трьох місяців під час попередньої сесії. Ми відкрили його на підпис всього парламенту. Дякуємо всім депутатам, у тому числі від фракції «Слуга народу», які підійшли з проханням підписати цей запит. Він не був оголошений президією протягом трьох попередніх місяців, і ми відкриваємо його на перереєстрацію.

Також ми звертаємо увагу, що фракція підтримала попередній законопроект, бо була прийнята компромісна позиція щодо поправки, яку відстоювала наша фракція.

Фракція «Європейська солідарність» готова до конструктивної роботи в парламенті, яка потребує компромісного розгляду всіх законопроектів і врахування позиції опозиції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ірино Володимирівно. Це вже не з процедури. Ми зрозуміли. Дякую.

Шановні колеги, переходимо до розгляду наступного законопроекту. Це проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії» ([№ 14271](#)).

Запрошую сюди Геруса Андрія Михайловича.

У мене такий запис. Кучеренко, 5 хвилин. Підтверджуєте? Я бачу, 7 хвилин. Добре. Скороход, 4 хвилини. Так? Далі – Климпуш, 3 хвилини. Заремський, 1 хвилина. Разумков, 2 хвилини. Хто виступатиме 3 хвилини? А у вас є поправки? Зараз перевірю. Добре. Безугла, 3 хвилини. Добре. І 2 хвилини, так? Три поправки? Хто виступатиме? Піпа? Три поправки. Я тоді ставитиму в кінці виступи щодо поправок. Спочатку ті, хто виступають без поправок.

Шановні колеги, через 12 хвилин, я думаю, ми перейдемо до голосування. Прошу врахувати це.

Кучеренко, 7 хвилин.

КУЧЕРЕНКО О.Ю., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, я попросив можливості виступити до 7 хвилин. Дуже прошу шановного пана Голову Руслана Олексійовича послухати мене. Я системно спробую виступити для тих у цьому залі, хто може чути і розуміти. Прошу Давида Георгійовича мене послухати, тим паче, що він у нас скоро стане науковцем, кандидатом наук, доктором філософії саме у сфері монокоаліції, її діяльності у Верховній Раді. Це дуже корисно. Прошу Ніну Петрівну Южаніну та інших адекватних і поважних колег також мене послухати.

Цей законопроект, який сам по собі має таку хорошу, позитивну назву і навколо якого зазвичай ідуть маніпуляції, ніби він дуже європейський і нам без нього не дадуть грошей... Я би, в принципі, нічого проти нього не мав, якби він пройшов фахове, професійне обговорення. Бо, на превеликий жаль, вкотре ми бачимо новацію законотворчої практики: з'являється урядовий законопроект з хорошою, правильною назвою, ми за нього голосуємо в першому читанні, а в другому читанні абсолютно змінюється його структура. Перепишується

повністю текст, з'являються три потужні поправки авторства шановного Андрія Михайловича або комітету як комітетські, і в результаті ці три поправки – це абсолютно новий, інший законопроект.

Тут не було б трагедії, якби би я не нагадав вам, скажімо, історію із прийняттям півтора роки тому сумнозвісного законопроекту про закупівлю болгарських реакторів, які дуже не люблять наші колеги з фракцій «Європейська солідарність», «Голос». Тоді в комітеті просто взяли якийсь один законопроект, змінили його назву, викинули весь текст, ухвалений у першому читанні, і з'явився новий закон, який дозволив закуповувати ці російські реактори. Їх не купили, час покаже – погано це чи добре. Але я точно знаю, що це не може бути нормальною законотворчою практикою у нормальній європейській країні. І, на превеликий жаль, ось такі маніпуляції у ході прийняття законів стали традиційними і в нашому комітеті, і в інших комітетах. Я точно гарантую, що від цього кардинально страждає якість наших законів.

А тепер конкретно щодо цього законопроекту і чому ми, фракція «Батьківщина», не будемо за нього голосувати. Я не кажу про його позитивні речі, про імплементацію законодавства Європейського Союзу. Та хто ж проти цієї імплементації? Але я звертаю вашу увагу, що вже 7 років (з них 4,5 року воєнних) ми з вами, а ви в першу чергу як монобільшість, і шановний голова комітету Андрій Михайлович як голова від монобільшості, по суті, несе повну відповідальність разом із своїми урядами за ситуацію на так званому енергоринку.

Я вам відверто скажу як фахова людина: в умовах, у яких перебуває наша енергетика останні 4,5 року, існування повноцінного ринку є неможливим.

Ми бачимо очевидну монополізацію, ручні рішення, постійні корекції, скандали, торгівлю та зміни до закону про енергоринок та інших базових законів. Результатом цього стали жахливі наслідки: шалені борги на енергоринку, що обчислюються десятками мільярдів гривень, та катастрофічний стан державної компанії «Укренерго». Саме на неї перекладають усі небаланси й борги, змушуючи підприємство залучати кредитні кошти та постійно підвищувати тариф. Тобто в результаті ми дуримо самі себе, коли хочемо підтримати один сегмент ринку. У цьому законопроекті є виражений лобізм нових проєктів з будівництва акумуляторних станцій та сонячної генерації. Я не знаю, можливо, це і добре, можливо, це і погано, але я констатую, що шалено зростають боргові зобов'язання «Укренерго» та навантаження на її тариф, і державна компанія змушена покривати це все самотужки.

Звертаю увагу, що мене турбує одна поправка, яка з'явилася в цьому законопроекті, де скасовуються нижні прайс-кепи. Я прошу не лякатися, але я зараз поясню, до чого це може призвести. Це може призвести до того, що наша державна потужна компанія «Енергоатом» буде вимушена продавати електроенергію нижче собівартості, зазнаючи збитків. А заробляти на цьому будуть трейдери, до яких є дуже багато питань, у тому числі і у нашого шановного голови.

Я спілкувався з представниками національного регулятора, які дуже негативно ставляться до цієї поправки. Посилання на європейський досвід абсолютно недоречне, тому що в Європі немає такої ситуації, як у нас на сьогодні, тим паче, що була домовленість, що ці прайс-кепи будуть змінюватися через рік.

Крім того, законопроект вносить зміни до містобудівного і земельного законодавства без широкого обговорення.

Я не хочу вас агітувати, але якщо ви дослухалися моїх аргументів, приймайте самі рішення. А фракція «Батьківщина» не буде підтримувати цей законопроект, тому що ми вважаємо, що він посилить хаос в енергетичному секторі.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексію Юрійовичу.

Скороход, 4 хвилини. Анно Костянтинівно, будь ласка. Немає Скороход? Перепрошую, немає так немає.

Климуш-Цинцадзе, 3 хвилини. Будь ласка, Іванно Орестівно.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, дійсно, на даний момент цей законопроект надзвичайно потрібний для того, щоб ми могли дати додаткові інструменти уряду і місцевим органам влади для забезпечення підготовки до цього складного зимового періоду.

Хочу, по-перше, подякувати членам комітету і голові комітету за те, що дослухалися до наших поправок з пані Юлією Овчинниковою, які ми подавали для того, щоб збалансувати цей законопроект, який деякі ділки через народних депутатів намагалися напічкати нормами, які б знову-таки дозволяли оминати наші євроінтеграційні зобов'язання у царині екології. Вдячна, що комітет відкинув ці неприпустимі поправки і врахував наші пропозиції.

Тому з огляду на те, що він суттєво покращений, фракція «Європейська солідарність» готова підтримати цей законопроект. Але я хотіла б звернути увагу, що комітет також розглянув цей законопроект, вже підготовлений до другого читання, і все-таки вказує на одну важливу невідповідність, яку потрібно буде опрацювати, як на мене, можливо, на майданчику екологічного комітету. Тому звертаюся до голови екологічного комітету з тим, щоб у майбутньому опрацювали цю норму.

Йдеться про те, що якщо сьогоднішні дії зі встановлення тих чи інших засобів енергетичних відновлюваних джерел енергії впливатимуть на довкілля, то держава має вжити всіх необхідних компенсаційних заходів для запобігання і збереження цілісності мережі *Natura 2000*. Так передбачено директивою. У цьому ж законі написано (і є така норма), що держава буде застосовувати

«за можливості компенсаційні заходи в кожному окремому випадку відповідно до вимог природоохоронного законодавства України і зобов'язань України відповідно до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства і Угоди про асоціацію». Тобто це близька норма, але повноцінне використання компенсаційних заходів нам потрібно буде поновити в нашому законодавстві в майбутньому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Заремський, 1 хвилина. Будь ласка.

ЗАРЕМСЬКИЙ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 202, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє! Шановні колеги! Законопроект № 14271 важливий для імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваної енергетики та виконання міжнародних зобов'язань України. Моя поправка 100 уточнює визначення земельних ділянок, вкритих багаторічною трав'яною рослинністю. Пропонується чітко встановити, що це частина земної поверхні з визначеними межами, вкрита лучною, степовою, болотною, кущовою рослинністю або їх поєднанням, зокрема на нелісових землях лісогосподарського призначення. Це узгодиться з термінологією Земельного кодексу України, забезпечить правову визначеність та допоможе уникнути зловживань під час практичної реалізації закону.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Разумков Дмитро Олександрович, 2 хвилини. Потім – Безугла, 3 хвилини. Піпа пропонуватиме поставити на голосування три поправки.

РАЗУМКОВ Д.О. Дайте час з початку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Одну секунду. Я зараз дам час з початку.

Шановні колеги, повторюю ще раз.

Спочатку виступатиме Дмитро Олександрович Разумков, після цього – Мар'яна Володимирівна Безугла, 3 хвилини, потім Наталія Романівна Піпа запропонує поставити на голосування три поправки. Це означає, що фактично за 5 хвилин ми будемо голосувати поправки і проєкт закону в цілому. Прошу врахувати це, шановні колеги, і запросити народних депутатів зайняти свої місця.

Дмитро Олександровичу, 2 хвилини. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Руслане Олексійовичу, це питання навіть не до цього законопроекту, а до того, чому, мабуть, Верховна Рада взагалі працює.

Я пам'ятаю, що тут дехто з великих фінансових патріотів нашої держави на стелі висів і на люстрі, розповідав про те, що треба проголосувати за «пішки», «кроки» і тому подібне. Мали це зробити наприкінці минулого року, рік закінчився. Що там з «пішками»? Скоро вже інший Національний банк буде, а з «пішками» все ніяк, ні «пішки», ні копійки.

Це вже не така глобальна стратегія, яка була, тут ідентичність, фінансова можливість. Ні? Я щось не бачу, щоб вони виступали, блокували трибуну, розповідали про те, що це треба прийняти. А тим не менше, вони голосують за багато поганих ініціатив влади, підтримуючи їх.

І тоді в мене просте запитання. Або давайте займатися тим, що дійсно турбує людей: допомагати українському бізнесу, тим підприємствам, які постраждали, не підвищувати податки українцям, не збільшувати тарифи на комунальні послуги (хоча на початку повномасштабного вторгнення обіцяли цього не робити) і взагалі не реєструвати законопроекти, які не турбують людей. Я розумію, що в окремо взятих головах це ключове, для чого має існувати Верховна Рада, але, тим не менш, це не так. Думаю, що люди дадуть оцінку тим специфічним ініціативам, тому що ми ж маємо бути лояльними і політкоректними до людей з особливими потребами.

Тому, я думаю, що об'єктивно таких ініціатив взагалі не має бути більше у Верховній Раді. І показник того, що вони досі не з'явилися, є прямим доказом того, що дуже часто Верховна Рада займається не тим, чим потрібно, а самозадоволенням окремо взятих народних депутатів у залі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мар'яна Володимирівна, 3 хвилини. Далі – три поправки, і голосуємо проєкт закону в цілому. Прошу народних депутатів займати свої місця.

Мар'яна Володимирівна, до 3 хвилин, потім – Наталія Романівна Піпа.

БЕЗУГЛА М.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (одномандатний виборчий округ № 217, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Законопроект потрібний, і я його підтримуватиму. Попри низку невіправлених ризиків, колеги справедливо зазначили: користь від законопроекту щодо відновлюваної енергетики однозначно перевищує будь-які можливі загрози.

Користуючись можливістю, традиційно я повертаюся до питань оборони. Виникає дуже багато запитань. Чому наш парламент не голосує глобальні оборонні проєкти, які задавлені і щодо них немає рішення? Чому не відрегульовано питання державної таємниці? Чому не відрегульовано питання військової юстиції? Я сподіваюся, нарешті, цього тижня буде перший крок, ми хоча б створимо спеціальну комісію. Прошу всіх підтримати. Чому навіть не створено робочих груп для зміни військових статутів? Тобто ми маємо чотири закони, які абсолютно застаріли, і ніхто ними не займається.

Розслідування стосовно людей у війську проводяться за цими статутами, які взагалі є документами, переписаними ще з радянських часів. У чому логіка?

А де реформа СБУ? Чому у нас досі немає нормального процесу декриміналізації СБУ всередині, а тільки зміщуються функції? Я сподіваюся, що за нинішнього тимчасового керівництва, яке, на жаль, ми не голосуємо, буде якийсь прогрес. Але поки що це питання до нас, колеги.

Чому ми так взагалі рідко збираємося і голосуємо? Ми маємо максимально швидко розробити механізм голосування під час тривоги і збиратися частіше. Просто частіше працювати. Тож вкотре я нагадала про оборонні проєкти, про які ніхто не чує. А цей законопроект я підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Мар'яно Володимирівно.

Шановні колеги, прошу народних депутатів займати свої місця.

Наталіє Романівно! Ми можемо зараз проголосувати, тому що зараз буде повітряна тривога? Дякую.

Дякую за державницьку позицію. Займіть свої місця.

Наталіє Романівно, скажіть, бо я не чую вас.

ПША Н.Р., секретар Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 115, Львівська область, політична партія «Голос»). Голосуємо поправки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Які номери? Назвіть, ми їх проголосуємо.

ПША Н.Р. Поправки 1213, 1215, 1217.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можемо одразу перейти до голосування?

ПША Н.Р. Окремо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 1213.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Тривога!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще немає тривоги.

Наталіє Романівно, ми можемо проголосувати? Дякую.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття в другому читанні... (*Шум у залі*). Я перепрошую, ви зараз зірвете закон *Ukraine Facility*. Я правильно розумію, що ваша фракція хоче цього?

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії» ([№ 14271](#))

у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками (*Шум у залі*). Ви хочете завалити цей проєкт закону, я не можу зрозуміти?

Прошу голосувати (*Шум у залі*).

«За» – 260.

Рішення прийнято.

Закон прийнятий у цілому.

Шановні колеги, у Києві оголошено повітряну тривогу. Прошу всіх пройти до безпечних місць відповідно до схеми укриття, яка розміщена на ваших робочих місцях. Продовження пленарного засідання розпочинається через 15 хвилин після завершення повітряної тривоги.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, завершилася повітряна тривога. Відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Шановні колеги, ще раз хочу перепросити за той інцидент, який стався. Знову?

Наталя, давайте вже після...

Шановні колеги, у Києві знову оголошено повітряну тривогу. Прошу всіх пройти до безпечних місць відповідно до схеми укриття, яка розміщена на ваших робочих місцях. Продовження пленарного засідання відбудеться через 15 хвилин після завершення повітряної тривоги.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, завершилася повітряна тривога. Відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Одночасно оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Зустрінемося завтра. Дякую.

Слава Україні!